

3. teden (30. 3. 2020–3. 4. 2020)

Dragi učenci in učenke!

Tudi drugi teden dela od doma je za nami. Verjamemo, da ste sedaj že dobro usvojili tak način podajanja in sprejemanja snovi. Tako da le pogumno naprej.

1. Dragotin Kette: Na otčevem grobu

- Za uvod poslušaj posnetek in razmisli, kakšna občutja ta pesem vzbuja v tebi.

<https://www.youtube.com/watch?v=6AHmNc-SNYI>

- Kettejevo pesem Na otčevem grobu boste predelali s pomočjo spodnje povezave. Sledite navodilom, dokler ne pridete do strani z naslovom Povzetek. Na tem mestu zaključite z delom na internetu. Po straneh v e-učbeniku se premikate s pomočjo puščice, ki se prikaže desno spodaj.

<https://eucbeniki.sio.si/slo9/2397/index1.html>

- V zvezek napišite naslov in s pomočjo spodnjih vprašanj naredite povzetek tega, kar ste se naučili na spletni strani.

1. Kdaj je po tvojem mnenju nastala ta pesem?
2. Kaj simbolizira križ, ki je omenjen v 1. kitici.
3. Kaj je lirskemu izpovedovalcu o življenju in svetu pripovedoval oče?
4. Kaj pa je o življenju spoznal lirski subjekt/lirski izpovedovalec? Izlušči sporočilo pesmi.
5. Čigav pogled na življenje ti je bližji: očetov ali sinov?
6. Ali je pesem lirska ali epska? Odgovor utemelji.
7. Iz pesmi izpiši naslednja pesniška sredstva: okrasne pridevke, nagovor, retorično vprašanje, zamolk, ponavljanje in inverzijo (zamenjan besedni red).
8. Poišči besedo, ki dokazuje, da je jezik te pesmi starinsko obarvan.

- Zapiši si naslednje besedilo.

Pesem je napisana v obliki soneta. Ima dve kvartini ter dve tercini. Rima je v prvih dveh kiticah oklepajoča (abba), v drugih dveh pa svobodnejša. Vseeno pa **odstopa** od tradicionalnega soneta – **verz ni laški enajsterec**.

- Z določanjem stopice 1. verza dokaži, da verz ni laški enajsterec.

LIRSKI SUBJEKT je tisti, ki v pesmi izraža svoja čustva. O lirskem subjektu govorimo pri izpovednih pesmih.

lirski subjekt ≠ avtor

Lirski subjekt je včasih lahko hkrati tudi avtor.

2. Ivan Cankar: Bobi

- Prebral boš Cankarjevo črtico z naslovom Bobi. Da boš besedilo lažje razumel, pred branjem preberi spodnjo kratko razlago.

Verjetno se sprašuješ, kaj sploh so »bobi«. Na Vrhniki tako pravijo krofom. Glavni književni osebi te črtice sta Mihče in Peter. Spoznamo že odraslega Mihčeta, ki s svojim prijateljem/znancem sedi v krčmi in mu pripoveduje zgodbo iz svojih otroških let. Govori mu o svojem sošolcu Petru in o tem, kako je Petra ponižal in razočaral, zaradi česar ga še danes peče vest.

- Sedaj preberi besedilo, ki ga najdeš na eni izmed spodnjih povezav.

<https://sl.wikisource.org/wiki/Bobi>

<https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-5QI2C1KC/9e6784b9-ad70-44a2-bbad-d8460a8ce15d/PDF> (bolj pregledna in prijetna oblika za branje).

- V zvezek odgovori na vprašanja. Odgovarjaj s celimi povedi.

1. Predstavi Mihčeta in Petra (kdo sta, iz kakšnih družin izvirata, kakšen je njun značaj).
2. Opiši odnos med dečkoma.
3. Do dogodka, ki se ga spominja Mihče, je prišlo ob nekem praznovanju. Kaj so praznovali?
4. Kaj je na ta praznik pričakoval Peter? Kaj sta pričakovali mati in Francka?
5. Kako je Peter »doživljal« Mihčeta na začetku prazničnega dne?
6. Odrasli Mihče nekje v svoji pripovedi pravi: *»Razočaranje otroka pa je prvotno besedilo vsega življenja ... Ali nikoli nisi občutil, da je greh zoper naturo, če so otroške sanje ogoljufane?«*

Kakšno zvezo ima ta citat s tem, kar se je zgodilo Petru? Kako je Peter svojo sestro obvaroval pred razočaranjem?

7. Kaj iz črtice se te je najbolj dotaknilo? Zakaj?
8. Kdo je po tvojem mnenju kriv, da se je Mihče kot otrok tako neprimerno obnašal? Ali je krivda samo njegova?
9. Kako komentiraš dejstvo, da so Petrovi domači sami pojedli kosilo. Prav ničesar mu niso pustili. Zakaj deček ni povedal, da je lačen?
10. Na podlagi česa lahko trdimo, da ima ta črtica socialno tematiko?
11. Cankar je ustvaril izredno lep, blagoglasen jezik in izklesan slog, kar se odraža tudi v tem besedilu. Iz odlomka v berilu ali iz besedila na internetu izpiši:

- metaforo
- primero ali komparacijo
- 5 okrasnih pridevkov
- poosebitev
- ponavljanje

12. V zvezek preriši spodnjo preglednico in jo dopolni. Napiši, katera občutja prevevajo Petra v določenih trenutkih prazničnega dne in kakšna je takrat narava.

DOGODEK	OBČUTJE	NARAVA
Peter se odpravlja k maši.	Je vesel, poln pričakovanj.	Narava je praznična, lepa.
Peter pri maši opazuje Mihčeta.		
Mihče in njegova družina Petra spregledajo.		
Peter se peš odpravi k Mihčetu.		
Peter čaka v veži, da ga kdo opazi.		
Mihče vrže bob v Petra.		
Peter se odpravi domov.		
Peter da bob Francki.		

13. Zgodbo lahko prikažemo v obliki dramskega trikotnika. Določi zasnovo, zaplet, vrh, razplet in razsnovo.

14. Napiši spis. Izbiraš lahko med naslovi:

- Razočaranje (doživljajski spis)
- Pismo Mihčetovim staršem
- Pismo Petru
- Pismo Mihčetu

- V zvezek si prepisi spodnje besedilo. Neobarvanega besedila v poševnem tisku ni treba prepisovati.

V tej kratki pripovedi s socialno tematiko je poudarjeno nasprotje med bogatimi in revnimi. Petrovo razočaranje je pogojeno prav s tem nasprotjem. Tudi Mihčetovo nemoralno ravnanje je posledica krivičnih družbenih odnosov in neprimerne vzgoje. V obeh dečkih je dejanje (krof, ki ga je vrgel Mihče) pustilo sledove. Mihče je pozneje spoznal vso podlost svojega dejanja in to ga je grizlo vse življenje. Namesto da bi ga starši kaznovali, so mu dejali, da je razposajen.

Zgodba je zapisana v obliki ČRTICE. To je zelo kratka osebno obarvana pripoved, ki je običajno brez prave zgodbe. Z njo nam pisatelj zgoščeno prikaže en sam dogodek ali drobno doživetje, ob njem pa oriše človekovo duševno razpoloženje. V črtici nastopa malo književnih oseb.

V besedilu je prisotnih tudi nekaj simbolov. Najopaznejša sta krof (simbol bogastva/obilja) in klanec (simbol revščine, prikrajšanosti, zavrženosti).

SIMBOL je znamenje/podoba/stvar, ki kaže na nek višji smisel. Poleg osnovnega pomena, ki ga takoj prepoznamo, ima še drugačen, višji pomen.

V Bobih spremljamo dve zgodbi: **okvirno** (uvodni in zaključni del s temeljno mislijo in okoliščinami, v katerih se pripoveduje vložna zgodba – odrasli Mihče sedi s prijateljem v krčmi) **in vložno**.

Tema okvirne zgodbe je **Mihčetovo doživljanje ob obujanju dogodka iz preteklosti**, tema vložne zgodbe pa **Petrovo neizpolnjeno pričakovanje**.

PRVOOSEBNI IN TRETJESEBNI PRIPOVEDOVALEC

Sam Bog je hotel, da je bil stopil preblizu. Takrat ga je ugledal Mihče, ki je sedel za mizo, pod vratom bel prtič, ves obraz svetel, ustnice omaščene od pečenke in bobov . . .

TRETJESEBNI/VSEVEDNI

PRIPOVEDOVALEC

Takrat, Bog se usmili, sem ga ugledal, ko je stal v veži, majhen in plah, v zakrpani obleki in nerodnih tesnih čevljih, oči velike in bleščeče — in velik robec v žepu; zdaj se mi zdi, da sem natanko vedel o tistem velikem pisanem robcu, ki je bil za bobe in špehovko pripravljen. V roki Sem držal velik, še gorak, s cukrom potresen bob, zamahnil sem in sem ga zalučil proti durim. Videl sem natanko, še nocoj vidim, da je letel tik mimo Petrovega lica, da se ga je najbrž narahlo dotaknil ter se nato zakotalil po veži. In hišna je zaprla duri. Tako je bilo.

PRVOOSEBNI PRIPOVEDOVALEC

Pripovedovalec je oznaka za tistega, ki govori epsko besedilo.

Tipi pripovedovalca:

- **Vsevedni pripovedovalec:** o njem se govori na splošno takrat, kadar govori pripoved subjekt, ki se dviga nad celotno dogajanje, pozna vse njegove skrivne podrobnosti, ima pregled nad zunanjimi dogodki, ob tem pa lahko s svojim vsevidnim pogledom prodira tudi v notranjost junakov, v njihove misli in čustva.
- **Prvoosebni („jazov“) pripovedovalec:** pripoveduje o tistem, kar je doživel, bodisi kot glavni ali stranski junak takšne pripovedi.

V črtici Bobi opazuj menjavanje prvoosebnega in tretjeosebnega pripovedovalca ter odgovori na vprašanje: Kdaj in zakaj se menjavata prvo-in tretjeosebni pripovedovalec?